

Богомил Карлаварис - големиот пријател на ликовната култура во Република Македонија (15)

Проф. д-р Богомил Карлаварис беше еден од познатите и признати ликовни педагози и творци кој својот живот го посвети на уметноста, на ликовното образование и на културата на напредокот на новите генерации. Тој е автор на бројни ликовни дела, публикации, учебници и дидактичка литература, кои си нашле свое место во голем број земји на Балканот, особено во Република Македонија. Во исто време професорот Карлаварис беше осведочен и потврден вљубеник на “Малиот битолски Монмартр”.

Тој беше новосадски битолчанец, како што умееше да каже и човек кој доследно им остана пријател на Битола и на Македонија. Во исто време, тој беше посветен на добрите односи меѓу Србија, каде го помина најголемиот дел од животот и на Македонија, неговата земја во која стекна голем број пријатели, соработници, педагошки работници и своја ликовна млада генерација. Професорот Карлаварис како човек, уметник и педагог даде извонредно голем придонес во развивањето на односите меѓу Битола и светот. Тој беше многу омилен меѓу неговите колеги - ликовни педагози и ликовни творци и со задоволство беше видуван на различни ликовни колонии и други собири на уметниците.

Животниот пат на проф. д-р Богомил Карлаварис започнал во местото Перлез, општина Зрењанин, во Банат- Војводина, на 18 ноември 1924 година (почина на 7 јули 2010 година во Нови Сад). Тој е од семејното стебло Карлаварис кој ја дели судбината на своите далечни предци кои носат потекло од Хрватското приморје и Истра од крајот на 17-от век.

Младиот Богомил Карлаварис завршил основно образование во Перлез, а во Зрењанин се запишал во осумгодишно училиште, за потоа да го продолжи своето образование во Нови Сад. Во 1939 година се запишал на прва година во Учителската школа во Сомбор.

Потоа го продолжил своето образование на Вишата педагошка школа во Нови Сад, која ја завршил како одличен студент. Во истата година Богомил се запишал на Академијата за ликовни уметности во Белград, која ја завршил во 1953 година кај професот Недељко Гвозденовиќ.

Според кажувањата на неговиот поранешен студент, голем пријател и близок соработник во Македонија, академскиот скулптор Петре Наневски, Проф. д-р Богомил Карлаварис, или како што сите негови блиски го нарекуваа – Карло, комуницирал со Македонија уште непосредно по војната, затоа што тој беше од тие генерации каде што во Белград студирал заедно со Петар Мазев, Димитар Кондовски, Миле Корубин, Ванчо Георгиевски и други. Со сите македонски познати уметници соработувал на полето на ликовното творештво се до крајот на нивниот живот. А со покојниот Ванчо Георгиевски соработувал и на полето на ликовната педагогија, бидејќи во Република Македонија, според зборовите на скулпторот Наневски, кој е роден во селото Загоричани, Костурско, проф. Георгиевски беше една од најмаркантните фигури и двигател на ликовната педагогија.

Исто така, според кажувањата на Петре Наневски, поголемиот број професори од средната генерација на Факултетот за ликовни уметности во Скопје: Душко Перчинков, Ана Темкова, Симон Шемов, Свето Манев и други кои завршиле во Белград, како и поранешните професори по методика на ликовното образование Симеон Силјановски и Смилков биле студенти на Карло. Овие професори и други стручњаци во својата работа ги користеле методиките и другата стручна педагошка литература чиј автор беше проф. Карлаварис.

За проф. Богомил Карлаварис, 1969 година е една од најзначајните години. Тогаш тој докторирал во областа на ликовната педагогија на универзитетот „Греифсвалд“ во поранешна ДДР, со што станал доктор на науки, и му се отвориле нови перспективи во надградбата на ликовната педагогија, теорија и практика.

Како резултат на неговите постигнувања на полето на детското ликовното творештво бил избран за претседател на Регионалниот комитет на ИНСЕА за Европа, Африка и Блискиот Исток. На таа должност останал цели шес години, притоа учествувал во работата на многу меѓународни жирија за детски ликовни изложби и тоа: Нови Сад, Прага, Толедо, Мартин, Битола, Москва, Киев, Стутгарт, Луксембург и други места.

За неговата креативна работа, за развојот на ликовното творештво, за уметникот – педагог и културен деец и за се' она што тој го дал на ликовната култура на балканските и светските простоти, тој е добитник на бројни признанија и награди. Меѓу другото, тој е добитник на меѓународната награда „Е. Зиегфелд“ (САД) во 1993 година. Таа е меѓународна награда која се доделува на врвни креативци за образованието. Како награда за неговиот успех ја добил и Октомвриската награда на Градот Нови Сад.

За големите успеси во својата творечка дејност, проф. д-р Богомил Карлаварис во 1972 година, ја добил наградата “Искра на културата” што претставува најголемо признание за постигнати резултати во културата. Во тој период се нижат неговите постигнувања во областа на ликовното творење. Затоа и бил избран за член на Светскиот совет на ИНСЕА, на кој бил избран на три избори, се' до 1993 година.

Со формирањето на Академијата за ликовни уметности во Нови Сад во 1977 година, д-р Карлаварис бил избран за редовен професор на ова висока институција, а го задржал статусот хонорарен професор на Академијата за ликовни уметности во Белград. Потоа во 1980 година повторно бил избран за редовен професор на Академијата во Белград и хонорарен професор на Академијата во Нови Сад и на Педагошкиот факултет во Ријека. Година потоа бил избран за член на Хрватското друштво на ликовни уметници на Ријека и бил редовен професор по предметот методика на ликовното образование на Педагошкиот факултет во Ријека.

Сите овие активности, постигнувања и носталгијата кон Истра за мирен живот, придонеле проф. д-р Карлаварис да се пресели во Кастав во родниот, недалеку од Ријека. Да се вдоми во куќата на неговите родители која била национализирана по Втората светска војна. И таму, д-р Карлаварис не мирувал, туку ја продолжил својата активност на уметнички план. Така, по доаѓањето во Ријека организирал изложба во просториите на Модерна галерија, на која изложил 220 творби направени во период од четириесет години (1945-1985). Изложбата имала повеќе информативни од ретроспективни одредници. Сликарот сакал на таков начин да се претстави на средината во која се вратил. Потоа и Хрватското друштво на ликовни уметници од Ријека му приредило ретроспективна изложба на која биле вклучени дела создадени во периодот од 1945-1998 година. Од 2006 година Проф. д-р Богомил Карлаварис беше дописен член на Академијата на науките и уметностите на Војводина.

Инаку, во период од четириесетина години, проф. Карлаварис објавил над педесет книги, претежно методици и учебници по ликовно образование и друга дидактичка литература. Токму објавувањето на неговите учебници по ликовно образование во Република Македонија и на авторот на овие редови му го отвори патот да се запознае со проф. д-р Богомил Карлаварис, со кого издадовме 4 учебници и 1 блок по ликовно образование за учениците од 5-то до 8-мо одделение во Република Македонија.

Имено, на конкурсот за учебници на Министерството за образование и наука во периодот 2004- 2006 година, издавачката куќа “Македонска искра” од Скопје, чиј главен и одговорен уредник е авторот на овие редови Славе Катин, ги доби учебниците по ликовно образование и воспитание за 5-то 6-то, 7-мо и за 8-мо одделение, чии автор беше проф. д-р Богомил Карлаварис со: Лаура Херцег, Александар Јовановски, Гоце Наневски, Марија и Никола Наневски.

Според професорот, учебникот за ликовно образование треба да ја задоволи детската љубопитност за уметноста, потребата за уметничко творење, за набљудување на ликовни дела и за стекнување на одредени сознанија од областа на ликовната уметност. Оттука функцијата на учебникот треба да мотивира и обезбеди импулси за творечка работа на ученикот; да поттикнува размислување, истражување, да обезбеди визуелен материјал, тоа се уметнички дела за естетска анализа; и конечно учебникот треба да пружи средени сознанија од ликовната уметност, јасни и разбирливи дефиниции на одредени поими и имиња на ликовни уметници и на ликовните дела.

д-р Богомил Карлаварис
м-р Марија Николска Наневска
Никола Наневски

ЛИКОВНО ОБРАЗОВАНИЕ за IV одделение

Скопје, 2009

Исто така, проф. д-р Карлаварис е автор на учебниците и педагошките помагала што се користат во Хрватска, Словенија, Србија, Албанија и Австрија, кои се прилог и придонес на ликовното образование во овие земји.

Проф. д-р Богомил Карлаварис беше голем пријател на Република Македонија. Тој беше почесен претседател на Ликовната колонија “Малиот битолски Монмантр” во Битола и најблискиот соработник на Коста Хаџи Антоновски и ликовен амбасадор на Македонија во светот. Во период од околу дваесет и пет години, заедно со Коста Хаџи Антоновски, раководител на Колонијата во Битола и другите соработници, тој даде голем придонес во работата и афирмирањето на “Малиот битолски Монмантр” во некогашните југословенски републики, во Европа и во светот. Со своето долгогодишно искуство и стручност, проф. д-р Карлаварис придонесе за квалитетот на меѓународната изложба “Битола”, а голем број негови сугестии се вградени и во програмските содржини на “Малиот битолски Монмантр”.

Инаку, резултатите што ги има постигнато “Малиот битолски Монмантр” во изминатите триесетина години се импресивни. Таквите резултати битолската манифестација ја вброија меѓу најпознатите детски ликовни фестивали не само во Република Македонија, туку и во светот. За тоа зборуваат бројките дека интересот за Битолската манифестација од година во година е се’ поголем. Ако на првата ликовна колонија учествувале само пет екипи, со дваесетина дечиња, во последните години на “Малиот битолски Монмантр” редовно учествуваа по триесетина екипи, со над 150 ученици, ликовни педагози и други гости.

Организаторот на битолската манифестација – Детското ликовно студио “Св. Кирил и Методиј” од Битола, благодарение на “Малиот битолски Монмантр” се здоби со непроценливо ликовно богатство, со над 400.000 прекрасни творби на деца од

Македонија, Европа и светот. Тоа е богатство со кое можат да се пофалат само најпознатите светски галерии, какви што се Лувр во Париз, Ермитаж во Санкт Петербург, Прадо во Мадрид и други.

“Малиот битолски Монмартр” е вистински празник на бојата, на ликовните штафелаи и четките на светската младост. Оваа ликовна манифестација останува да биде најголемата ликовна работилница во Република Македонија и светот, чии учесници, покрај тоа што создаваат прекрасни ликовни творби во речиси сите ликовни техники, меѓусебно другаруваат и ги шират пораките за мир во светот.

Проф. д-р Карлаварис доаѓал повеќе од дваесет и пет години во Македонија, особено во Битола, за манифестацијата “Малиот битолски Монмартр”, каде стекнал голем број искрени пријатели. Годишите и големата оддалеченост од Кастав до Битола никогаш за него не биле пречка. Тој секогаш со восхит и голема љубов зборувал и пишува за Битола, нарекувајќи ја космополитски град, светски центар на детското ликовно творештво, град во кој младите од светот доаѓаат со задоволство и се залагаат за мир и толеранција меѓу луѓето од сите земји во светот.

Продолжува

Пишува: **СЛАВЕ КАТИН**

www.slavekatin.com